

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Факультет іноземних мов

Кафедра германської філології та перекладу

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В. О. Декана факультету іноземних мов

доц. Тетяна КОЛІСНИЧЕНКО

«12» серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

(вибіркова)

Освітньо-професійна програма	Німецька мова і література та англійська мова
Спеціальність	035 Філологія
Спеціалізація	035.043 (Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Факультет	іноземних мов
Мова навчання	німецька

м. Чернівці, 2024 р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Методика навчання іноземних мов учнів з особливими освітніми потребами» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Німецька мова і література та англійська мова», другого (магістерського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (протокол №5 від 25 березня 2024 р.)

Розробник:

Юлія МЕЛЬНИК, доцент кафедри германської філології та перекладу, кандидат філологічних наук, доцент

Погоджено з гарантом ОП і затверджено на засіданні кафедри германської філології та перекладу

Протокол № 1 від "9" серпня 2024 року

В.о. завідувача кафедри германської філології та перекладу

Олена КУДРЯВЦЕВА

Схвалено методичною радою факультету іноземних мов

Протокол № 1 від 12 серпня 2024 року

Голова методичної ради факультету іноземних мов

Ірина БЕЖЕНАР

1. Мета навчальної дисципліни:

Вибіркова дисципліна сфокусована на формуванні методичної компетентності вчителя іноземної мови в умовах інклюзивної освіти. Професійна компетентність вчителя іноземної мови в умовах інклюзивного навчання передбачає забезпечення індивідуальної освітньої траєкторії навчання і розвитку, формування професійно-гуманістичного спрямованої особистості.

Мета навчальної дисципліни полягає в забезпеченні методичної підготовки здобувачів до реалізації їхніх професійних функцій учителя іноземних мов у навчальних закладах з інклюзивним освітнім середовищем.

2. Результати навчання

ЗК2. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК5. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК9. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

СК8. Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.

ПРН 3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.

ПРН 5. Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.

ПРН 6. Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекцій	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1/2	2/3	4	120	2		24		-	90	6
Заочна	1/2	2/3	4	120	2		8		-	112	-

3.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	пр	с	інд	с.р.		л	пр	с	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми навчаль-них занять	Змістовий модуль 1. Система навчання іноземних мов в інклюзивному освітньому середовищі.												
Тема 1. Законодавче та нормативно-правове забезпечення інклюзивного навчання.	15		4				11	15		1			14
Тема 2. Особливості навчання іноземних мов учнів з порушенням зору, слуху та розладами аутичного спектра.	15		4				11	15		1			14
Тема 3. Сучасні підходи, дидактичні і методичні принципи формування іншомовної комунікативної компетентності в учнів з особливими освітніми потребами.	15		2			2	11	15		1			14
Тема 4. Методи, форми, види і способи контролю і оцінювання рівня сформованості мовних, мовленнєвих, навчально-стратегічної компетентностей з урахуванням потреб учнів з особливими	14		2				12	14		1			13

освітніми потребами.												
Разом за ЗМ1	59		12		2	45	59		4			55
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Методика формування мовних і мовленнєвих компетентностей в учнів з особливими освітніми потребами.											
Тема 5. Методика формування іншомовного аудіювання учнів з порушенням зору, слуху та розладами аутичного спектра.	17		4		2	11	17		1			16
Тема 6. Методика формування іншомовного говоріння учнів з порушенням зору, слуху та розладами аутичного спектра.	15		4			11	15		1			14
Тема 7. Методика формування іншомовного читання учнів з порушенням зору, слуху та розладами аутичного спектра.	13		2			11	13		1			12
Тема 8. Методика формування іншомовного письма учнів з порушенням зору, слуху та розладами аутичного спектра. Організація і забезпечення процесу формування іншомовної комунікативної компетентності учнів з порушенням зору, слуху та розладами аутичного спектра.	16		2		2	12	16		1			15
Разом за ЗМ 2	61		12		4	45	61		4			57

Усього годин	120		24		6	90	120		8			112
---------------------	-----	--	----	--	---	----	-----	--	---	--	--	-----

3.3. Тематика практичних занять

№	Назва теми	К-сть год. (д.ф.)	К-сть год. (з.ф.)
1	Законодавче та нормативно-правове забезпечення інклюзивного навчання.	2	1
2	Особливості навчання іноземних мов учнів з порушенням зору, слуху та розладами аутичного спектра.	2	1
3	Сучасні підходи, дидактичні і методичні принципи формування іншомовної комунікативної компетентності в учнів з особливими освітніми потребами.	2	1
4	Методи, форми, види і способи контролю і оцінювання рівня сформованості мовних, мовленнєвих, навчально-стратегічної компетентностей з урахуванням потреб учнів з особливими освітніми потребами.	2	1
5	Методика формування іншомовного аудіювання учнів з порушенням зору, слуху та розладами аутичного спектра.	2	1
6	Методика формування іншомовного говоріння учнів з порушенням зору, слуху та розладами аутичного спектра.	2	1
7	Методика формування іншомовного читання учнів з порушенням зору, слуху та розладами аутичного спектра.	2	1
8	Методика формування іншомовного письма учнів з порушенням зору, слуху та розладами аутичного спектра. Організація і забезпечення процесу формування іншомовної комунікативної компетентності учнів з порушенням зору, слуху та розладами аутичного спектра.	2	1
	Разом	24	8

3.4. Зміст завдань для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Год.
1.	Професійно-методична компетентність вчителя ІМ в інклюзивному освітньому середовищі.	4
2.	Законодавче та нормативно-правове забезпечення інклюзивного навчання в країнах Європи та світу	4
3.	Особливості навчання іноземних мов учнів з порушенням інтелектуального розвитку та емоційно-вольової сфери.	4
4.	Формування критичного мислення на уроках ІМ в учнів з особливими освітніми потребами.	4
5.	Формування креативного мислення на уроках ІМ в учнів з особливими освітніми потребами.	4
6.	Формування емоційного інтелекту на уроках ІМ в учнів з особливими освітніми потребами.	4

7.	Формування соціальних навичок на уроках ІМ в учнів з особливими освітніми потребами.	4
8.	Інтернет платформи для вивчення ІМ учнями з особливими освітніми потребами.	4
9.	Психолінгвістичні, психолого-педагогічні аспекти інтерференції та переносу у процесі формування мовних компетентностей в учнів з особливими освітніми потребами.	4
10.	Методичні аспекти інтерференції та переносу у процесі формування мовленнєвих компетентностей в учнів з особливими освітніми потребами.	4
11.	Порівняльна характеристика методики навчання рідної та іноземних мов в учнів з особливими освітніми потребами.	5
12.	Особливості інклюзивної освіти в німецьких навчальних закладах. Досвід Німеччини, Австрії, Швейцарії.	5
13.	Тенденції розвитку інклюзивної освіти у Великобританії, Канаді, Сполучених Штатах Америки.	5
14.	Інклюзивна освіта в Швеції.	5
15.	Диференційоване викладання: технологія інклюзивної практики на заняттях ІМ.	5
16.	Інклюзивне навчання ІМ учнів з порушеннями функцій опорно-рухового апарату: особливі освітні потреби та адаптаційні заходи.	5
17.	Трилінгвізм учнів з особливими освітніми потребами (учні з порушенням функцій слуху).	5
18.	Особливості навчання ІМ учнів з порушенням мовлення.	5
19.	Особливості навчання ІМ учнів з синдромом дефіциту уваги.	5
20.	Організація навчального процесу та оцінювання навчальних досягнень талановитих учнів які потребують надвисокого рівня освіти та спеціальних освітніх програм підвищеної складності на уроках ІМ.	5
	Разом	90

3.5. Тематика індивідуальної роботи

№	Назва теми	К-сть год. (д.ф.)	К-сть год. (з.ф.)
1	Сучасні підходи, дидактичні і методичні принципи формування іншомовної комунікативної компетентності в учнів з особливими освітніми потребами.	2	-
2	Методика формування іншомовного аудіювання учнів з порушенням зору, слуху та розладами аутичного спектра.	2	-
3	Методика формування іншомовного письма учнів з порушенням зору, слуху та розладами аутичного спектра.	2	-
	Усього	6	

4. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Словесно-інформаційні методи, частково-пошуковий метод, метод самостійної роботи.

1. Вербальні методи: розповідь, бесіда.
2. Практичні методи: практичне заняття, презентація, виступ, конспектування, письмові вправи на множинний вибір, письмові розгорнуті відповіді на запитання.
3. Робота з підручниками та навчальними матеріалами.
4. Наочні методи: демонстрація, ілюстрація

5. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

5.1. Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання є досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання визначеним у робочій програмі навчальної дисципліни.

Оцінювання відбувається за шкалою А, В, С (див. табл.) і виводиться наприкінці усереднена оцінка в балах.

Загальна кількість балів, яку студент може отримати у процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів студент набирає за два модулі і 40 балів під час підсумкового виду контролю (залік).

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі – під час проведення заліку з дисципліни. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати у ході проведення підсумкового контролю становить 40 балів. Відповіді на питання в кожному з білетів передбачають демонстрацію теоретичних знань студента з дисципліни. Оцінювання відповідей на ці питання здійснюється за спільними критеріями.

Критерії та параметри оцінювання відповідей на питання:

А – студент вичерпно висвітлює питання; чітко і конкретно висловлює головні моменти, наводить адекватні різноманітні приклади; логічно обґрунтовано і структурно правильно будує відповідь;

В – студент достатньо повно висвітлює питання; правильно виокремлює головні моменти, наводить необхідні приклади; логічно і структурно правильно будує відповідь; проте відповідь має незначні неточності та помилки;

С – студент неповно висвітлює питання; не акцентує увагу на головних моментах, наводить недостатню кількість прикладів; нелогічно і структурно неправильно будує відповідь; відповідь має деякі як незначні, так і значні неточності та помилки;

Д – студент частково і недостатньо висвітлює питання; не акцентує увагу на головних моментах, наводить недостатню кількість прикладів; нелогічно і структурно неправильно будує відповідь; відповідь має деякі значні неточності та помилки;

Е – студент частково і недостатньо висвітлює питання; викладає недостатній для висвітлення теми обсяг теоретичних положень; не виокремлює головні

думки; не наводить приклади; нелогічно і структурно неправильно буде відповідь; відповідь має велику кількість значних помилок.

5.2. Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	Добре	
70-79	C		
60-69	D	задовільно	
50-59	E		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5.3. Засоби оцінювання: усні відповіді, модульні тести; виступи-презентації, проекти (індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі).

Визнання результатів навчання, здобутих у неформальній освіті.

Згідно з «Положенням про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол №10 від 28 жовтня 2019 року)» та згідно рішення кафедри германського, загального та порівняльного мовознавства про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти (протокол №10 від 29.10.2020), під час проходження цього курсу визнаються результати навчання студентів, отримані у неформальній освіті, з можливим перезарахуванням:

- тем/теми змістових модулів, які співвідносні за змістовим наповненням до знань, отриманих шляхом неформальної освіти; якщо отримані в неформальній освіті знання поглиблюють і розширюють тему / теми змістових модулів;
- індивідуального завдання, якщо отримані у неформальній освіті знання відповідають загальному спрямуванню дисципліни;
- тем / теми семінарських занять, які співвідносні за змістовим наповненням до знань, отриманих шляхом неформальної освіти; якщо отримані в неформальній освіті знання поглиблюють і розширюють тему / теми семінарських занять;
- тем / теми самостійної роботи, які співвідносні за змістовим наповненням до знань, отриманих шляхом неформальної освіти; якщо отримані в неформальній освіті знання поглиблюють і розширюють тему / теми самостійної роботи.

Для визнання й перезарахування знань, отриманих у неформальній освіті, студенту слід представити сертифікат, що підтверджує здобуття знань у неформальній освіті.

Шляхи здобуття знань у неформальній освіті: тренінги, освітні й практичні курси, семінари й вебінари, літні / зимові школи тощо.

6. Форми поточного та підсумкового контролю

Формами поточного контролю є усна/письмова (опитування, виступ, тестування, презентація, реферат) відповідь студента.

Форма підсумкового контролю – залік.

Питання до заліку:

1. Які основні документи та закони регулюють інклюзивне навчання в Україні, і яку роль вони відіграють у забезпеченні прав учнів з особливими освітніми потребами?
2. Яким чином законодавство впливає на зміни у навчальних програмах для учнів з особливими потребами? Наведіть приклади.
3. Які специфічні методи навчання іноземних мов ви можете запропонувати для учнів з порушенням зору, і які результати ви очікуєте від їх застосування?
4. Які труднощі можуть виникати у навчанні іноземних мов учнів з порушенням слуху, і як їх можна подолати в навчальному процесі?
5. Які особливості комунікації та навчання слід враховувати при роботі з учнями, які мають розлади аутичного спектра?
6. Які сучасні підходи до навчання іноземних мов вважаються найбільш ефективними для учнів з особливими потребами, і чому?
7. Як можна інтегрувати комунікативний підхід у навчальний процес для учнів з особливими освітніми потребами, і які стратегії ви вважаєте найбільш успішними?
8. Які різноманітні методи контролю навчальних досягнень учнів з особливими потребами ви могли б використати, і в яких випадках кожен з них є найбільш доречним?
9. Які підходи до оцінювання рівня сформованості навчально-стратегічної компетентності учнів з особливими потребами ви вважаєте найбільш ефективними, і чому?
10. Які методики, на вашу думку, є найбільш ефективними для розвитку аудіювання у учнів з порушенням зору, і як ви б їх застосували на практиці?
11. Як адаптувати завдання на аудіювання для учнів з порушеннями слуху, щоб забезпечити їхню ефективність і доступність?
12. Які вправи та активності ви можете запропонувати для розвитку говоріння у учнів з розладами аутичного спектра, і яким чином вони допоможуть у досягненні комунікативних цілей?
13. Які стратегії можна використовувати для підтримки мотивації учнів з особливими потребами під час практики говоріння, і чому вони важливі?
14. Які техніки та інструменти читання слід використовувати для учнів з порушеннями зору, і як їх можна інтегрувати у навчальний процес?
15. Як адаптувати тексти та читальні матеріали для учнів з порушеннями слуху, щоб забезпечити їхнє повне розуміння змісту?

16. Які стратегії та підходи ви вважаєте ефективними для навчання письму учнів з аутизмом, і чому вони можуть бути корисними?
17. Як можна використовувати сучасні технології для підтримки письмової діяльності учнів з особливими потребами, і які переваги вони надають?
18. Які фактори, на вашу думку, найбільше впливають на успішність формування комунікативної компетентності в учнів з особливими потребами? Проаналізуйте їх.
19. Яким чином можна створити інклюзивне навчальне середовище для ефективного навчання іноземних мов, і які елементи цього середовища є найважливішими?

8. Рекомендована література

1. Bildungsteilhabe und Partizipation. Grundlagen für die kompetenzorientierte Weiterbildung. WiFF Wegweiser Weiterbildung, München, 2017.
2. Connor J. Addressing special educational needs and disability in the curriculum: Modern foreign languages. Taylor & Francis, 2017. 144 p
3. Inklusive Bildung professionell gestalten – Situationsanalyse und Handlungsempfehlungen. Waxmann, 2013.
4. Reynolds K. M. Approaches to inclusive English classrooms: A teacher's handbook for content-based instruction (Vol. 21). Multilingual matters, 2015. 324 p.
5. Scott S., Edwards W. Disability and world language learning: Inclusive teaching for diverse learners. Rowman & Littlefield. Education, 2018. 140 p.
6. Vojtková, M.N. and Kašpárková, B.K., Teaching English as a foreign language to children with special learning needs at primary school. Diploma thesis. Masaryk university, 2019. 84 p.
7. Методичні рекомендації щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами в закладах освіти в 2019/2020 н.р. : додаток до листа МОН від 05.08.2019 №1/9-498. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/2019/08/07/rekomendatsiioorganizatsiya-navchannyaoop.pdf>
8. Нова Українська Школа. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
9. Порошенко М. А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. Київ: ТОВ «Агентство «Україна, 2019. 300 с.
10. Щерба Н.С. Інклюзивне навчання іноземної мови старшокласників з порушеннями функцій опорно-рухового апарату: особливі освітні потреби та адаптаційні заходи / Journal «ScienceRise: Pedagogical Education». №4(24). 2018. С. 20-24.

9. Інформаційні ресурси

1. <https://www.familienhandbuch.de/category/behinderung/behinderte-kinder>
2. <http://www.weiterbildungsinitiative.de/publikationen/inklusion.html>
3. https://www.dbi-falk.de/fort- und weiterbildungsakademie_qualifizierung_kit_a-leitung_sozialpaedagogik_fachkraefte_verantwortung_fuehrung_kinder_kindertage_sstaette_ideen_menschen_mit_behinderung_leichte_sprache_inklusion_teil.html

4. <https://inklusive-englischunterricht.de/2019/08/inclusive-english-teaching-practices-and-english-as-a-lingua/>
5. <https://www.progressiveteacher.in/english-as-a-second-language-esl-for-inclusive-education/>

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (<i>аудиторна та самостійна робота</i>)								Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	40	100
6	8	8	8	6	6	6	12		